

Araştırma Makalesi

Mersin Univ Sağlık Bilim Derg 2022;15(2):225-233

doi:10.26559/mersinsbd.1057848

Total abdominal histerektomi bilateral salpingooferektomi ameliyatı olan kadınların beden algıları ve benlik saygıları arasındaki ilişki

 Ahu Aksoy Can¹, Aysu Buldum¹, Filiz Değirmenci¹,

 Duygu Vefikuluçay Yılmaz¹

¹ Mersin Ü. Hemşirelik Fak. Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, Mersin, Türkiye

Öz

Amaç: Araştırmanın amacı, total abdominal histerektomi bilateral salpingooferektomi (TAH-BSO) ameliyatı olan kadınların beden algıları ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. **Yöntem:** Tanımlayıcı tipteki araştırmanın örneklemini Mersin'deki bir üniversite hastanesinin kadın hastalıkları ve doğum servisinde TAH-BSO uygulanan 118 kadın oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu, Beden Algısı Ölçeği (BAÖ) ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ile toplanmıştır. Verilerin tanımlayıcı istatistikleri; ortanca, ortalama, standart sapma, sayı ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; iki grup ortalamaları karşılaştırması için Mann Whitney U testi ile t-testi, ikiden fazla grup ortalamaları karşılaştırması için Kruskal Wallis testi ile one way ANOVA ve sürekli iki değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon katsayısı kullanılmıştır. **Bulgular:** Kadınların yaş ortalamasının 50.13±9.57, evlilik süreleri ortalamasının ise 26.53±11.97 yıl olduğu belirlenmiştir. Kadınların %86.4'ünün evli, %40.7'sinin ilköğretim mezunu, %55.1'inin en az üç çocuğa sahip olduğu bulunmuştur. Kadınların %47.5'nin kanama şikayetiyle hastaneye başvurduğu ve %39'una göre uterusun onlar için hiçbir anlam ifade etmediği bulunmuştur. Kadınların BAÖ'den aldıkları puan ortalamalarının 151.05±26.64 ve RBSÖ'den aldıkları puan ortalamalarının 5.02±1.08 olduğu saptanmıştır. Araştırmada, BAÖ ile RBSÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur (r= -0.113; p=0.224). **Sonuç:** Bu araştırmada, TAH-BSO ameliyatının kadınların beden algıları ve benlik saygıları üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç kadınların TAH-BSO gibi çok sık yapılan bir jinekolojik ameliyata ilişkin bakış açılarının değiştiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden algısı, benlik saygısı, histerektomi, hemşirelik

Yazının geliş tarihi: 14.01.2022

Yazının kabul tarihi: 04.04.2022

Sorumlu yazar: Aysu Buldum, Mersin Üniv. Hemşirelik Fak. Çiftlikköy Kampüsü, Mersin, Türkiye
Tel: 0537 7147344, E-posta: aysukoptur@mersin.edu.tr

Not: Bu çalışma, 23-24 Mart 2018 tarihlerinde 1. Uluslararası ve 2. Ulusal Kadın Sağlığı Hemşireliği Kongresi'nde sözel özet bildiri olarak sunulmuştur.

The relationship between body perception and self-esteem of women with total abdominal hysterectomy bilateral salpingo-oophorectomy surgery

Abstract

Aim: The aim of the study was to determine the relationship between body image and self-esteem of women who underwent total abdominal hysterectomy bilateral salpingo-oophorectomy (TAH-BSO). **Method:** The sample of the descriptive study consisted of 118 women who underwent TAH-BSO in the obstetrics and gynecology service of a university hospital in Mersin. The data of the study were collected with a questionnaire created by the researchers, Body Perception Scale (BAS), and Rosenberg Self-Esteem Scale (RBSS). Descriptive statistics of data; median, mean, standard deviation, number, and percentage values were given. In the evaluation of the data; Mann Whitney U test and t-test were used to compare means of two groups, Kruskal Wallis test and one-way ANOVA were used to compare means of more than two groups, and Spearman correlation coefficient was used to determine the relationship between two continuous variables. **Results:** It was determined that the mean age of the women was 50.13 ± 9.57 , and the mean duration of marriage was 26.53 ± 11.97 years. It was found that 86.4% of the women were married, 40.7% were primary school graduates, and 55.1% had at least three children. It was found that 47.5% of the women applied to the hospital with the complaint of bleeding and according to 39% of them, the uterus meant nothing to them. It was determined that the mean score of the women in BAI was 151.05 ± 26.64 , and the mean score from RBSS was 5.02 ± 1.08 . In the study, it was found that there was no statistically significant relationship between BAI and RBRS ($r = -0.113$; $p = 0.224$). **Conclusion:** In this study, it was determined that TAH-BSO surgery did not have a negative effect on women's body perceptions and self-esteem. This result shows that women's perspectives on a frequently performed gynecological surgery such as TAH-BSO have changed.

Keywords: Body image, self-esteem, hysterectomy, nursing

Giriş

Histerektomi, İngiltere ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de tonsillektomiden sonra en sık uygulanan majör girişimlerden biridir.¹ Aynı zamanda tüm dünyada sezaryenden sonra en sık yapılan jinekolojik cerrahi girişimdir. Genellikle 40-55 yaş arasındaki kadınlarda histerektomi kararı kadının yaşı, kadının çocuk isteme durumu, alternatif tedavilerin etkileri, disfonksiyonun derecesi ve kadının isteğine göre değişmektedir.²

Cerrahi girişim bireyin vücut bütünlüğünü, beden algılarını, yaşamını ve psikososyal durumunu tehdit eden önemli bir stres faktörüdür. Histerektomi gibi jinekolojik cerrahilerde bu strese ek olarak bireyin üreme ve seksüel fonksiyonları da tehdit altındadır.²⁻⁴ Cerrahiye ilişkin korku, ağrı, yaşlanma, gebe kalamama, doğum yapamama, eşlerin bağlılıklarına yönelik endişe, beden imgesi değişikliği ve

kadınsılığın azalması düşünceleri kadınların histerektomiye olumsuz algılamasına neden olabilmektedir. Kadınsılığın azalması hissi kendilik değerinde azalmaya yol açarken, doğurganlık kaybı boşluk hissine neden olabilmektedir.⁵ Yapılan çalışmalarda da bu bilgi desteklenmekte, uterusun kadınlar tarafından cinsel organ, çocuk yapım organı, salgı organı, gençlik, çekicilik ve güç kaynağı olarak görüldüğü ve genital organların önemi konusundaki kültürel inanışların kadının histerektomiye algılayış biçimini etkilediği bildirilmektedir.⁶⁻¹⁰ Literatürde beden algısı ve benlik saygısının döngüsel bir ilişki içerisinde olduğu vurgulanmaktadır.

Kadınların özellikle cerrahi menopoza girmelerine neden olan Total Abdominal Histerektomi-Bilateral Salpingooferektomi (TAH-BSO) operasyonundan sonra beden algısı ve benlik saygılarının etkilendiği, bunun yanı sıra kadınların bu süreci doğal menopoza göre

daha şiddetli yaşadıkları bildirilmektedir.^{9,10} Bu durum psikodinamik açıdan menopoz döneminin üretkenlik ve kadınlığın kaybı olarak ele alınmasıyla ilişkilendirilmektedir.¹¹

Literatür incelendiğinde kadınların histerektomi ya da TAH-BSO sonrası beden algıları ve benlik saygıları arasındaki ilişkiyi değerlendiren çalışmaya rastlanılamamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada, TAH-BSO ameliyatı olan kadınların beden algıları ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tipi, Evreni ve Örneklemi

Tanımlayıcı nitelikte olan araştırmanın evrenini, Mersin'deki bir üniversite hastanesinin kadın hastalıkları ve doğum servisine TAH-BSO ameliyatı nedeniyle 21 Temmuz 2017-22 Eylül 2017 tarihleri arasında yatışı gerçekleşen ve postoperatif 10. gününde polikliniğe kontrole gelen kadınlar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi ise aynı tarihler arasında bu servise yatışı gerçekleşen ana dili Türkçe olan, iletişim problemi olmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden kadınlar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem büyüklüğü G*Power 3.1.9.4 programı ile Beden Algısı Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasındaki 0.3 oranındaki yani orta düzey etki büyüklüğüne sahip bir korelasyonun anlamlı bulunması istendiğinde, %80 istatistiksel güç ve 0.05 hata payı için toplam 82 olarak hesaplanmıştır. Bizim araştırmamızda ise örneklemi 118 kadın oluşturmuştur. Araştırmanın sonunda testin gücü %92 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından ilgili literatür doğrultusunda oluşturulan anket formu, Beden Algısı Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği aracılığı ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Anket formunda bireylerin tanıtıcı bilgilerine (bireyin tıbbi tanısı, yaşı, öğrenim durumu, çalışma durumu, en uzun yaşadığı yer, gelir durumu,

sosyal güvence durumu, medeni durumu, evlilik süresi, çocuk sayısı, aile tipi) ve jinekolojik özelliklerine (bireyi doktora getiren ameliyat öncesi şikayet, birey için uterusun anlamı) ilişkin 13 soru yer almaktadır.^{2,4,9,12-18}

Beden Algısı Ölçeği: Araştırmada, bireylerin beden algısını belirlemek amacıyla 1953 yılında Secord ve Jourand tarafından geliştirilen ve Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması 1993 yılında Hovardaoğlu tarafından yapılan "Beden Algısı Ölçeği (BAÖ)" kullanılmıştır. Beşli likert tipinde olan bu ölçek 40 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde için "Hiç beğenmiyorum", "Beğenmiyorum", "Kararsızım", "Beğeniyorum" ve "Çok beğeniyorum" şeklinde yanıt seçeneği bulunan ölçeğin toplam puanı 40 ile 200 arasında değişmektedir. Ölçeğin kesme puanı 135 olup, 135 altında puana sahip olanlar beden algısı düşük grup olarak tanımlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alfa değeri .91 olarak bulunmuştur.¹⁹ Bizim çalışmamızda ise ölçeğin Cronbach alfa değeri .95 olarak bulunmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ): Bireylerin benlik saygısına ilişkin verileri toplamak amacıyla 1963 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilen ve Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması 1986 yılında Çuhadaroğlu tarafından yapılan "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)" kullanılmıştır. RBSÖ'nün 11 alt ölçeği bulunmaktadır. Bu çalışmada Toplam 10 maddeden oluşan "benlik saygısı alt ölçeği" kullanılmıştır. Guttman ölçüm şekline göre düzenlenmiş ölçekte, olumlu ve olumsuz yüklü maddeler ardışık olarak sıralanmıştır. Ölçeğin kendi içinde değerlendirme sistemine göre katılımcılar 0 ile 6 arasında puan almaktadırlar. Sayısal ölçümlerle yapılan karşılaştırmalarda benlik saygısı, yüksek (0-1 puan), orta (2-4 puan) ve düşük (5-6 puan) olarak değerlendirilmektedir. Puanın yüksek olması benlik saygısının düşük, az olması ise benlik saygısının yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin geçerlik katsayısı .71, güvenilirlik katsayısı .75 olarak bulunmuştur.²⁰ Bizim

çalışmamızda ise ölçeğin Cronbach alfa değeri .73 olarak bulunmuştur.

İstatiksel Analiz

Veriler değişkenler normallik (Shapiro Wilk Testi) ve varyansların homojenliği ön şartlarının kontrolü yapıldıktan sonra değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, iki grup ortalamaları karşılaştırması için Mann Whitney U testi ile Student's t testi, ikiden fazla grup ortalamaları karşılaştırması için Kruskal Wallis testi ile One Way ANOVA testi ve çoklu karşılaştırmalarda post-hoc test olarak Tukey HSD testi kullanılmıştır. Sürekli iki değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Ayrıca tanımlayıcı istatistikler olarak yüzde, ortanca, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler verilmiştir. Testlerin anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ değeri kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma verilerini toplamadan önce Mersin ilindeki bir üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan gerekli izin (Tarih:23/06/2017 Karar no:36) alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılmayı kabul eden kadınlardan yazılı ve sözel izinler alınmıştır.

Bulgular

Araştırmamızda, kadınların yaş ortalamasının 50.13 ± 9.57 , evlilik sürelerinin ise ortalama 26.53 ± 11.97 yıl olduğu belirlenmiştir. Kadınların %86.4'ünün evli olduğu, %72.9'unun çekirdek ailede yaşadığı, %40.7'sinin ilköğretim mezunu olduğu, %84.7'sinin çalışmadığı, %63.6'sının gelirlerinin giderlerine denk olduğu, neredeyse tamamının (%93.2) sosyal güvenceye sahip olduğu, %78'inin şehir ya da büyükşehirde yaşadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan kadınların %55.1'inin en az üç çocuğa sahip olduğu, yaklaşık yarısının (%45.8) tıbbi tanısının benign tümör olduğu, yaklaşık yarısının (%47.5) kanama şikayetiyle hastaneye başvurduğu ve %39'unun uterusun onlar için hiçbir anlamı olmadığını ifade ettiği bulunmuştur.

Araştırmamıza katılan kadınların ölçeklerden aldıkları puan ortalamalarının dağılımı incelendiğinde, kadınların BAÖ'den aldıkları puan ortalamasının 151.05 ± 26.64 ve RBSÖ'den aldıkları puan ortalamasının 1.42 ± 1.31 olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Kadınların sosyodemografik özelliklerine göre BAÖ ve RBSÖ puanlarının dağılımı Tablo 2'de yer almaktadır. Araştırmada üç ve daha fazla çocuğa sahip olan kadınların BAÖ'den aldıkları puanların istatistiksel olarak daha düşük olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Yapılan post-hoc analiz sonucu bu farkın iki çocuğa sahip olan kadınlar ile üç çocuğa sahip olan kadınlardan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 1. Kadınların BAÖ ve RBSÖ puan ortalamaları (n=118)

	$\bar{x} \pm SS$	Min.-Max.	Cronbach α
BAÖ	151.05 ± 26.64	51-200	.95
RBSÖ	1.42 ± 1.31	0-6	.73

BAÖ: Beden Algısı Ölçeği, RBSÖ: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Tablo 2. Kadınların sosyodemografik özelliklerine göre RBSÖ ve BAÖ puan ortalamaları (n=118)

	n	BAÖ Puan Ortalamaları		RBSÖ Puan Ortalamaları	
		$\bar{X}\pm SS$	test / p	$\bar{X}\pm SS$	test / p
Medeni durum					
Evli	102	150.99±27.08	-0.071 /	1.37±1.31	-1.325 /
Bekar	16	151.500±24.49	0.944***	1.75±1.29	0.185*
Aile tipi					
Çekirdek	86	152.47±26.42	0.947 /	1.41±1.25	-0.242 /
Geniş	32	147.25±27.29	0.346***	1.43±1.45	0.808*
Öğrenim düzeyi					
Okur - yazar değil	26	149.53±22.64		1.65±1.32	
Okur - yazar	23	151.34±26.54	0.094 /	1.56±1.37	2.126 /
İlköğretim mezunu	48	152.43±28.12	0.963****	1.31±1.22	0.547**
Lise mezunu ve üstü	21	149.47±29.47		1.23±1.22	
Çalışma durumu					
Çalışıyor	18	159.44±18.90	1.457 /	1.22±1.16	-0.568 /
Çalışmıyor	100	149.55±27.61	0.148***	1.46±1.33	0.570*
Gelir durumu					
Gelir giderden az	38	152.31±25.94		1.55±1.20	
Gelir gidere eşit	75	150.94±27.62	0.257 /	1.29±1.31	3.807 /
Gelir giderden fazla	5	143.20±26.49	0.774****	2.40±1.81	0.149**
Sosyal güvence durumu					
Var	110	150.20±26.66	-1.303 /	1.42±1.33	-0.262 /
Yok	8	162.87±25.05	0.195***	1.37±0.91	0.794*
En uzun yaşanılan yer					
Köy-kasaba	26	155.46±26.19	0.954 /	1.38±1.35	-0.260 /
Şehir-büyükşehir	92	149.81±26.78	0.342***	1.43±1.30	0.795*
Çocuk sayısı					
Yok ^a	12	150.50±28.28		1.25±1.21	
Bir çocuk ^b	13	164.15±18.80	4.203 /	1.23±1.16	0.483 /
İki çocuk ^c	28	161.28±22.93	0.007****	1.35±0.98	0.923**
Üç çocuk ve üstü ^d	65	144.13±27.26		1.52±1.48	
Anlamli fark			(c-d)		

Kadınların jinekolojik özelliklerine göre BAÖ ve RBSÖ puanlarının dağılımı Tablo 3' de yer almaktadır. Araştırmada kadınların BAÖ ve RBSÖ'den aldıkları puan ortalamaları ile tıbbi tanı, preoperatif şikayet ve uterusun anlamı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Araştırmamızda kadınların %83.9'unun beden algısının yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Buna ek olarak araştırmamızda beden algısı yüksek olan kadınların RBSÖ'den aldıkları puanın istatistiksel olarak daha düşük olduğu belirlenmiştir (p<0.001). Araştırmamızda BAÖ ile RBSÖ arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur (r= -0.113; p=0.224) (Tablo 5).

Tablo 3. Kadınların jinekolojik özelliklerine göre RBSÖ ve BAÖ puan ortalamaları (n=118)

	n	BAÖ Puan Ortalamaları		RBSÖ Puan Ortalamaları	
		$\bar{X} \pm SS$	test / p	$\bar{X} \pm SS$	test / p
Tıbbi tanı					
Benign tümör	54	149.12±25.73		1.44±1.29	
Malign tümör	10	145.50±34.08	0.687 / 0.602****	1.70±1.88	0.337 / 0.947**
Endometriyal hiperplazi	39	152.53±27.47		1.33±1.26	
Anormal Uterin Kanama	10	153.10±23.51		1.50±1.26	
Prolapsus	5	167.40±21.83		1.20±1.30	
Preoperatif şikayet					
Kanama	56	151.28±29.29		1.33±1.37	
Pelvik ağrı	14	153.14±16.88	0.282 / 0.889****	1.35±1.21	1.488 / 0.829**
Karın ağrısı	27	151.14±22.98		1.59±1.27	
Prolapsus	9	158.42±30.47		1.33±1.11	
Rutin kontrol	12	144.08±32.59		1.58±1.44	
Uterusun anlamı					
Doğurganlık-çocukluk	33	154.39±26.48		1.21±1.40	
Kadınlık-cinsellik	15	145.60±39.09	0.519 / 0.670****	1.46±1.24	2.615 / 0.455**
Herhangi bir organ	24	153.50±24.19		1.37±1.05	
Hiçbir anlam ifade etmiyor	46	149.17±23.40		1.58±1.39	

* Mann Whitney U Testi, ** Kruskal Wallis Testi. *** Student's t test, **** One Way ANOVA Test

Tablo 4. Kadınların beden algısı düzeyine göre RBSÖ ve BAÖ puan ortalamaları (n=118)

Beden algısı düzeyi	n	BAÖ Puan Ortalamaları		RBSÖ Puan Ortalamaları	
		$\bar{X} \pm SS$	test / p	$\bar{X} \pm SS$	test / p
Beden algısı düşük	19	108.00±23.25	-10.887 /	2.42±1.92	-2.521 /
Beden algısı yüksek	99	159.32±17.88	0.001*	1.23±1.06	<0.012**

* Student's t test, ** Mann Whitney U Testi

Tablo 5. Kadınların RBSÖ ve BAÖ'den aldıkları puan ortalamaları arasındaki ilişki

BAÖ	İstatistiksel Değerler		RBSÖ
	r*	p	
			-0.113
			0.224

*Spearman Korelasyon Katsayısı

Tartışma

Bu araştırmada, TAH-BSO ameliyatı olan kadınların beden algıları ve benlik saygıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Uterus, varlığı ya da yokluğu kolayca hissedilememesine karşın kadınlıkla ilişkilendirilen güçlü ve önemli kültürel değere sahip bir üreme organıdır. Bu

bağlamda histerektomi, kadınların kendilerini eksik hissetmelerine ya da benlik saygılarının azalmasına yol açabilmektedir.²¹

Literatür incelendiğinde, histerektominin kadınların beden algılarında azalmaya neden olduğu görülmektedir. El-Hadid ve Zayed (2020) ile Alshawish ve arkadaşlarının (2020)

İslamiyetin yaygın olduğu toplumlarda, histerektomi olan kadınların düşük düzeyde beden algısı ve benlik saygısına sahip olduklarını belirlemişlerdir.^{22,23} Pınar ve ark. (2012) ile Erdoğan ve ark. (2020) Türkiye’de yaptıkları çalışmalarda, kadınların histerektomi sonrasında beden algılarının önemli düzeyde düştüğü bildirilmiştir.^{9,10} Ülkemizde yapılan başka bir çalışmada da histerektomi ameliyatından sonra kadınların beden algılarına ek olarak özgüvenlerinin de düştüğü saptanmıştır.²⁴ Avustralya, Yeni Zelanda ve Hong Kong’u kapsayan üç merkezli bir çalışmada da yapılan diğer çalışmalara benzer olarak abdominal histerektomi olan kadınların daha düşük beden algısına sahip oldukları bulunmuştur.⁸ Bu çalışmada ise yapılan çalışma sonuçlarından farklı olarak kadınların beden algılarının daha olumlu yönde olduğu bulunmuştur. Araştırmamızda elde edilen bu bulgu, kadınların yarısından fazlasının uterusun anlamını “herhangi bir organ” ya da “hiçbir anlam ifade etmiyor” olarak belirtmesi ile açıklanabilir.

Alshawish ve ark. (2020) çalışmasında histerektomi ameliyatı olan kadınların sağlıklı kadınlara göre oldukça düşük benlik saygısına sahip oldukları saptanmıştır.²³ Benzer şekilde yapılan başka bir çalışmada da histerektomi ameliyatı sonrasında kadınların ameliyat öncesine göre daha düşük benlik saygısına sahip oldukları bulunmuştur.⁹ Yapılan çalışmaların aksine bizim araştırmamızda histerektomi ameliyatı olan kadınların benlik saygılarının yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Histerektomi gibi jinekolojik ameliyatlara literatürde her ne kadar kadınların benlik saygısını etkileyen bir unsur olarak yer alsada, araştırmamızın sonucu kadınların bu ameliyata ilişkin görüşlerinin değişebileceğini bize göstermektedir. Bu durum histerektomi ameliyatının çok sık yapılmasından ve kadınlar için artık sıradan bir ameliyat olarak nitelendirilmesinden kaynaklanabilir.

Araştırma sonucunda üç ya da daha fazla çocuğa sahip olan kadınların histerektomi sonrası beden algılarının daha düşük olduğu saptanmıştır. Araştırmamıza benzer olarak histerektomi ya da ooferektomi olan kadınların ele alındığı bir

çalışmada, kadınların sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça kadınların beden algılarının azaldığı belirlenmiştir.¹² Bunun aksine, Yaman ve Ayaz (2015) ile Erbil (2018)’in yaptıkları çalışmalarda, kadınların çocuk sahibi olma durumlarının histerektomi sonrası dönemde kadınların beden algısına herhangi bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.^{18,25} Pınar ve arkadaşlarının (2012) yaptıkları çalışmada ise çocuk sahibi olan kadınların histerektomi sonrası dönemde daha olumlu beden algısına sahip oldukları belirlenmiştir.⁹ Çocuk sahibi olma durumu ile beden algısı arasındaki ilişki düşünüldüğünde akla ilk olarak doğumun, kadın için oldukça yıpratıcı ve estetik kaygılarını arttırıcı bir olgu olduğu gelmektedir. Bunun yanı sıra çocuk sayısı arttıkça kadının annelik rolü ile özellikle aile içindeki sorumlulukları artmakta dolayısıyla kendi bakımını ihmal etmesi söz konusu olabilmektedir. Tüm bu etmenler, araştırma sonucunda elde edilen bu bulgunun nedeni olarak düşünülebilir.

Araştırmada, kadınların beden algıları ile benlik saygılarına ilişkin ölçeklerden aldıkları puanlar arasında herhangi bir ilişki çıkmasa da, beden algısı daha yüksek olan kadınların benlik saygılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Birbirini etkileyebilen beden algısı ve benlik saygısı arasında döngüsel bir ilişkinin varlığından söz edilmektedir.¹³

Araştırmamızda elde edilen bu bulgu, kadınların yarısından fazlasının “kanama”, “prolapsus” ya da “pelvik ağrı” gibi pre-operatif şikayetler ile hastaneye başvurmamasından kaynaklanmış olabilir. Yapılan bir çalışmada kadınların jinekolojik nedenlerle hastaneye başvurduktan sonra ameliyat olmasının, kadınların psikolojik olarak histerektomiye hazırlanmalarında etkili olabileceği vurgulanmıştır.²² Dolayısıyla kadınların fiziksel ve psikososyal sağlıklarını etkileyebilecek şikayetlerin tedavisinde bir yöntem olan histerektominin beden algıları ve benlik saygılarına etki etmediği düşünülebilir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların Mersin ilindeki bir üniversite hastanesinin kadın hastalıkları ve doğum

servisine 21 Temmuz 2017–22 Eylül 2017 tarihleri arasında TAH-BSO nedeniyle yatışı yapılan kadınlara genellenebilir olması araştırmanın sınırlılıklarındandır.

Sonuç olarak araştırma, literatürde bahsedildiği gibi, histerektomi ameliyatının kadınların beden algıları ve benlik saygıları üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Araştırmamızda elde edilen diğer önemli bulgu da üç ya da daha fazla çocuğa sahip olan kadınların beden algılarının diğer kadınlara göre daha düşük olmasıdır. Araştırmamızın son bulgusu ise, beden algısı yüksek kadınların benlik saygılarının da daha yüksek bulunmasıdır. Elde edilen ilk sonuç kadınların histerektomi gibi çok sık yapılan bir jinekolojik ameliyata ilişkin bakış açılarının değiştiğini bize göstermektedir. Ancak artan çocuk sayısı ile beden algısının azalması konusunda hemşirelere birtakım sorumluluklar düşmektedir. Hemşireler bu durumu kadınların üreme çağlarında iken ele almalı, sosyal destek sistemlerine ilişkin farkındalık yaratmalı ve danışmanlık hizmeti sunmalıdır. Buna ek olarak hemşireler, sadece kadının değil sosyal destek sisteminin önemli bir parçası olan kadının ailesinin de bu danışmanlık zincirine dahil olmasını sağlamalıdır. Danışmanlık kapsamında kadın ve ailesinin aile içi rol ve sorumluluklara ilişkin bilinçlenmesi sağlanarak kadının kendine ayırdığı zamanın artması hedeflenebilecektir. Ayrıca beden algısının bireyin kendi bedenini nasıl algıladığı ile ilişkili olmasının yanı sıra çevresindeki bireylerin tutum ve davranışlarından da beslendiği düşünüldüğünde sosyal destek sistemlerinin önemi bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca araştırmamızda, histerektomi sonrası kadınların beden algıları ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi inceleyen daha fazla sayıda kantitatif ve kalitatif çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Yazar katkısı:

A.A.C: Literatür araştırması, verilerin toplanması, analizi, makale yazımı ve inceleme. A.B: Literatür araştırması, verilerin toplanması, analizi, makale yazımı ve inceleme. F.D: Verilerin analizi, makale

yazımı ve inceleme. D.V.Y: Literatür araştırması, makale yazımı ve inceleme.

Çıkar çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Mali destek: Çalışmanın yapılması ve makalenin yazımı süresince hiçbir kurum veya kuruluşun mali ve maddi destek alınmamıştır.

Teşekkür: Araştırma verilerininin toplanmasında gönüllü olan katılımcılar ile Mersin Üniversitesi Hastanesinin Kadın Hastalıkları ve Doğum Servisinde görev yapan hemşirelere teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Centers for Disease Control and Prevention [Internet]. QuickStats: Percentage of Women Aged ≥50 Years Who Have Had a Hysterectomy, by Race/Ethnicity and Year — National Health Interview Survey, United States, 2008 and 2018. MMWR Morb Mortal Wkly Rep 2019;68:935. DOI: [http://dx.doi.org/10.15585/mmwr.mm6841a3external icon](http://dx.doi.org/10.15585/mmwr.mm6841a3external%20icon). [Erişim tarihi: 12 Aralık 2020]. Erişim linki: <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/68/wr/mm6841a3.htm>
2. Taşkın L. Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. Genişletilmiş 13. Baskı. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2016.
3. Okumuş F, Eryılmaz YH. Kadınlarda histerektomi sonrası cinsel fonksiyon. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2007;4(2):5-8.
4. Coşkun A. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği El Kitabı. 1. Baskı. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları; 2012.
5. Giacomoni C, Venturini E, Hoarau H, Guyon F, & Conri V. (2014). How women with gynaecological cancer deal with treatment: issues of visibility and invisibility. *Gynécologie Obstétrique & Fertilité*. 2014;42(11):795-799.
6. Reis N, Engin R, İngeç M, Bağ B. A qualitative study: beliefs and attitudes of women undergoing abdominal

- hysterectomy in Turkey. *International Journal of Gynecological Cancer*, 2008;18,(5):921-928.
7. Özdemir F, Pasinlioğlu T. Histerektomi operasyonu geçiren kadınların histerektomi hakkında görüşlerinin belirlenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2009;1:30-37.
  8. Janda M, Gebiski V, Brand A, Hogg R, Jobling TW, Land R, et al. Quality of life after total laparoscopic hysterectomy versus total abdominal hysterectomy for stage I endometrial cancer (LACE): a randomised trial. *The Lancet Oncology*. 2010;11(8):772-780.
  9. Pinar G, Okdem S, Dogan N, Buyukgonenc L, & Ayhan A. The effects of hysterectomy on body image, self-esteem, and marital adjustment in Turkish women with gynecologic cancer. *Clin J Oncol Nurs*. 2012;16(3): E99-104.
  10. Erdoğan E, Demir S, Çalışkan BB, Bayrak NG. Effect of psychological care given to the women who underwent hysterectomy before and after the surgery on depressive symptoms, anxiety and the body image levels. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*. 2020;40(7):981-987. Doi:10.1080/01443615.2019.1678574.
  11. Dinçer Cengiz S, Çağlar GS. Menopoz (Multidisipliner Yaklaşım). 1. Baskı. Ankara: Modern Tıp Kitabevi; 2016.
  12. Gómez-Campelo P, Bragado-Álvarez C, & Hernández-Lloreda MJ. Psychological distress in women with breast and gynecological cancer treated with radical surgery. *Psycho-Oncology*. 2014;23(4):459-466.
  13. Sevil U, Bulut S. Hysterectomy and self-esteem. *Dirim Tıp Gazetesi*. 2007;82(2):350-6.
  14. Kızılkaya Beji, N. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları. 1. Baskı. İstanbul: 50. Yıl Yayınları; 2015.
  15. Aştı Atabek T, Karadağ A. Hemşirelik Esasları (Hemşirelik Bilim Sanatı). İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2014.
  16. Tözün M. Benlik saygısı. *Actual Medicine*, 2010:52-57.
  17. Aslan Yılmaz H. Bir derleme: Benlik kavramına ilişkin bazı yaklaşımlar ve tanımlamalar. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 2016;8:79-89.
  18. Yaman Ş, Ayaz S. The effect of education given before surgery on self-esteem and body image in women undergoing hysterectomy. *Turkish Journal of Obstetrics and Gynecology*. 2015;12(4):211.
  19. Hovardaoğlu S. Vücut algısı ölçeği. *Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*. 1993;1(1):26.
  20. Çuhadaroğlu F. Adölesanlarda Benlik Saygısı [Uzmanlık tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 1986.
  21. Couto-Ferreira ME, Verderame L. (Eds.). Cultural Constructions of the Uterus in Pre-Modern Societies, Past and Present. Cambridge Scholars Publishing; 2018.
  22. El-Hadidy MA, Zayed A. Body image disturbance and self-esteem after hysterectomy in Egyptian women. *Arab Journal of Psychiatry*. 2020;31(2):150-158.
  23. Alshawish E, Qadous S, Yamani MA. Experience of Palestinian women after hysterectomy using a descriptive phenomenological Study. *The Open Nursing Journal*. 2020;14(1):74-79.
  24. Keskin G, Gumus AB. Turkish hysterectomy and mastectomy patients-depression, body image, sexual problems and spouse relationships. *Asian Pac J Cancer Prev*. 2011;12(2):425-32.
  25. Erbil N. Attitudes towards menopause and depression, body image of women during menopause. *Alexandria Journal of Medicine*. 2018;54(3):241-246.